

PŘIJATÉ TEXTY

P10_TA(2025)0098

Devátá zpráva o hospodářské a sociální soudržnosti

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. května 2025 o deváté zprávě o hospodářské a sociální soudržnosti (2024/2107(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na články 2 a 3 Smlouvy o Evropské unii,
- s ohledem na články 4, 162, 174 až 178 a 349 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky¹ (nařízení o společných ustanoveních),
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ze dne 24. června 2021 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti²,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1059 ze dne 24. června 2021 o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Evropská územní spolupráce (Interreg) podporovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj a nástrojů financování vnější činnosti³,

¹ Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>.

² Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 60, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj>.

³ Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 94, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj>.

- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1057 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Evropský sociální fond plus (ESF+) a zrušuje nařízení (EU) č. 1296/2013¹,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1056 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci²,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013³,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/460 ze dne 30. března 2020, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 508/2014, pokud jde o specifická opatření pro aktivaci investic do systémů zdravotní péče členských států a do jiných odvětví jejich ekonomik v reakci na šíření onemocnění COVID-19 (investiční iniciativa pro reakci na koronavirus)⁴,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/558 ze dne 23. dubna 2020, kterým se mění nařízení (EU) č. 1301/2013 a (EU) č. 1303/2013, pokud jde o specifická opatření k zajištění mimořádné flexibility pro využití evropských strukturálních a investičních fondů v reakci na rozšíření onemocnění COVID-19⁵,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/461 ze dne 30. března 2020, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 za účelem poskytnutí finanční pomoci členským státům a zemím, se kterými se jedná o jejich přistoupení k Unii, jež jsou vážně postiženy závažným ohrožením veřejného zdraví⁶,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2221 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení (EU) č.

¹ Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 21, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>.

² Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 1, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj>.

³ Úř. věst. L 435, 6.12.2021, s. 1, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>.

⁴ Úř. věst. L 99, 31.3.2020, s. 5, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2020/460/oj>.

⁵ Úř. věst. L 130, 24.4.2020, s. 1, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2020/558/oj>.

⁶ Úř. věst. L 99, 31.3.2020, s. 9, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2020/461/oj>.

1303/2013, pokud jde o dodatečné zdroje a prováděcí opatření na pomoc při podpoře zotavení z krize v souvislosti s pandemií COVID-19 a jejími sociálními dopady a při přípravě zeleného, digitálního a odolného oživení hospodářství (REACT-EU)¹

- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/562 ze dne 6. dubna 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 223/2014, pokud jde o opatření v oblasti soudržnosti pro uprchlíky v Evropě (CARE)²,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2039 ze dne 19. října 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013 a (EU) 2021/1060, pokud jde o dodatečnou flexibilitu pro řešení důsledků vojenské agrese Ruské federace FAST (flexibilní pomoc územím) – CARE³,
- s ohledem na program URBACT pro udržitelnou městskou spolupráci, který byl zahájen v roce 2002,
- s ohledem na městskou agendu EU ze dne 30. května 2016,
- s ohledem na Územní agendu 2030 ze dne 1. prosince 2020,
- s ohledem na 9. zprávu o soudržnosti, kterou Komise zveřejnila dne 27. března 2024⁴, a na sdělení Komise o deváté zprávě o soudržnosti (COM(2024)0149) ze dne 27. března 2024,
- s ohledem na studii nazvanou „Budoucnost soudržnosti EU: scénáře a jejich dopady na nerovnost mezi regiony“, kterou publikovala Evropská parlamentní výzkumná služba v prosinci 2024,
- s ohledem na zprávu Komise z února 2024 nazvanou „Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe“ (Společné budování udržitelné budoucnosti: soudržnost pro konkurenceschopnou a inkluzivní Evropu)⁵,

¹ Úř. věst. L 437, 28.12.2020, s. 30, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2221/oj>.

² Úř. věst. L 109, 8.4.2022, s. 1, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2022/562/oj>.

³ Úř. věst. L 275, 25.10.2022, s. 23, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2039/oj>.

⁴ Evropská komise: Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku, *Devátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti*, 2024.

⁵ Evropská komise: Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku, *Společné budování udržitelné budoucnosti – soudržnost pro konkurenceschopnou a inkluzivní Evropu – zpráva skupiny na vysoké úrovni pro budoucnost politiky soudržnosti*, únor 2024.

- s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 31. května 2024 k deváté zprávě o soudržnosti¹,
- s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne 21. listopadu 2024 nazvané „Obnovená politika soudržnosti v období po roce 2027, která nikoho neopomíjí – reakce VR na 9. zprávu o soudržnosti a zprávu skupiny odborníků na vysoké úrovni o budoucnosti politiky soudržnosti“,
- s ohledem na zprávu nazvanou „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – strategie konkurenceschopnosti pro Evropu“, kterou zveřejnila Komise dne 9. září 2024,
- s ohledem na dohodu přijatou dne 12. prosince 2015 na 21. konferenci smluvních stran (COP21) Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v Paříži (Pařížská dohoda),
- s ohledem na studii nazvanou „Zjednodušení fondů soudržnosti EU: řešení administrativní zátěže a nadbytečnosti“, kterou zveřejnilo generální ředitelství pro vnitřní politiky Unie v listopadu 2024²,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 7. května 2025 o Nástroji pro rozvoj a růst příhraničních regionů v EU (BRIDGEforEU)³,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. května 2022 nazvané „Lidé na prvním místě, zajištění udržitelného růstu podporujícího začlenění, využívání potenciálu nejvzdálenějších regionů EU“ (COM(2022)0198),
- s ohledem na stanovisko ve formě dopisu od Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova⁴,
- s ohledem na své usnesení ze dne 25. března 2021 o politice soudržnosti a regionálních strategiích v oblasti životního prostředí v boji proti změně klimatu⁵,
- s ohledem na své usnesení ze dne 20. května 2021 o zvrácení demografických trendů v regionech EU s využitím nástrojů politiky soudržnosti⁶,

¹ Úř. věst. C, C/2024/4668, 9.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4668/oj>.

² Evropský parlament: Tematická sekce Strukturální politika a politika soudržnosti, Generální ředitelství pro vnitřní politiky, *Zjednodušení fondů soudržnosti EU – řešení administrativní zátěže a nadbytečnosti*, 2024.

³ Dosud nezveřejněné v Úředním věstníku.

⁴ Dosud nezveřejněné v Úředním věstníku.

⁵ Úř. věst. C 494, 8.12.2021, s. 26.

⁶ Úř. věst. C 15, 12.1.2022, s. 125.

- s ohledem na své usnesení ze dne 14. září 2021 o cestě k posílení partnerství s nejvzdálenějšími regiony EU¹,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 15. září 2022 o hospodářské, sociální a územní soudržnosti v EU: osmá zpráva o soudržnosti²,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 21. listopadu 2023 o možnostech zvýšení spolehlivosti auditů a kontrol prováděných vnitrostátními orgány v rámci sdíleného řízení³,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 23. listopadu 2023 o využívání talentů v evropských regionech⁴ ,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 14. března 2024 nazvané „Politika soudržnosti 2014–2020 – provádění a výsledky v členských státech“⁵,
 - s ohledem na článek 55 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro regionální rozvoj (A10-0066/2025),
- A. vzhledem k tomu, že politika soudržnosti je jádrem politiky EU a hlavním nástrojem EU pro investice do udržitelného hospodářského, sociálního a územního rozvoje v celé EU v rámci jejích víceletých finančních rámců na období 2014–2020 a 2021–2027 a přispívá k cílům Zelené dohody pro Evropu; vzhledem k tomu, že politika soudržnosti, jak ji stanoví Smlouvy, má zásadní význam pro dobře fungující a prosperující vnitřní trh tím, že podporuje rozvoj všech regionů v EU, zejména pak těch méně rozvinutých;
- B. vzhledem k tomu, že politika soudržnosti přispěla k hospodářské, sociální a územní konvergenci v EU, zejména zvýšením hrubých domácích produktů například členských států střední a východní Evropy, jejichž procentní podíl průměru EU vzrostl ze 43 % v roce 1995 na přibližně 80 % v roce 2023; vzhledem k tomu, že devátá zpráva o soudržnosti zdůrazňuje, že politika soudržnosti podpořila do konce roku 2022 více než 4,4 milionu podniků, čímž v těchto společnostech vytvořila více než 370 000 pracovních míst; vzhledem k tomu, že rovněž zdůrazňuje, že politika soudržnosti přináší značnou návratnost investic a že každé euro investované do programů na období 2014–2020 a 2021–2027 vytvoří v Unii do roku 2030 dodatečný HDP ve výši 1,3 EUR; vzhledem k tomu, že politika

¹ Úř. věst. C 117, 11.3.2022, s. 18.

² Úř. věst. C 125, 5.4.2023, s. 100.

³ Úř. věst. C, C/2024/4207, 24.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4207/oj>.

⁴ Úř. věst. C, C/2024/4225, 24.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4225/oj>.

⁵ Úř. věst. C, C/2024/6562, 12.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6562/oj>.

soudržnosti představovala v průměru přibližně 13 % celkových veřejných investic v EU¹;

- C. vzhledem ke zprávě Komise nazvané „Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU: hlavní úspěchy a další vývoj“, která byla předložena společně s devátou zprávou o soudržnosti, zdůrazňuje, že 24,6 miliardy EUR, tj. 8 % pilíře rozvoje venkova v rámci společné zemědělské politiky, je určeno na investice do venkovských oblastí nad rámec investic do zemědělství, což vytváří podmínky pro diskusi o budoucnosti venkovských oblastí;
- D. vzhledem k tomu, že v letech 2021 až 2027 bude politika soudržnosti investovat více než 140 miliard EUR do ekologické a digitální transformace² s cílem pomoci zlepšit sítě a infrastrukturu, podpořit ochranu přírody, zlepšit zelené a digitální dovednosti a podpořit tvorbu pracovních míst a služeb poskytovaných veřejnosti;
- E. vzhledem k tomu, že ačkoli má politika soudržnosti obecně uznávaný a prokázaný pozitivní dopad na sociální, hospodářskou a územní konvergenci, přetrvávají značné problémy, které se vyznačují zejména rozdíly v rozvoji na nižší než celostátní úrovni, v rámci regionů a v regionech, které se ocitly v rozvojové pasti, a dopadem změny klimatu, pokud jde o demografii, digitální a ekologickou transformaci a konektivitu, ale také pokud jde o udržitelný hospodářský rozvoj, zejména v méně rozvinutých regionech a venkovských a odlehlých oblastech;
- F. vzhledem k tomu, že politika soudržnosti a odvětvové programy EU opakovaně a účinně pomohly regionům účinně reagovat na mimořádné události a asymetrické šoky, jako byla krize způsobená onemocněním COVID-19, brexit, energetická krize a současná uprchlická krize způsobená ruskou invazí na Ukrajinu, jakož i přírodní katastrofy, přestože se jedná o dlouhodobou strukturální politiku a nikoli o nástroj krizového řízení nebo mechanismus financování, který lze použít k reakci na mimořádné události; vzhledem k tomu, že tyto krize zpozdily provádění Evropských strukturálních a investičních fondů a že značný počet projektů financovaných z prostředků Nástroje pro oživení a odolnost byl převzat převážně z projektů, které byly původně určeny na investice do politiky soudržnosti;
- G. vzhledem k tomu, že navzdory opatřením, která již byla přijata pro období 2014–2020 a 2021–2027, by měl být regulační rámec pro využívání a správu nástrojů a fondů politiky soudržnosti dále zjednodušen a měly by být lépe využívány a vyvinuty nové interoperabilní digitální nástroje, včetně zřízení jednotných

¹ Evropská komise, *Devátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti*, op.cit.

² Evropská komise: *Devátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti*, op. cit.

digitalizovaných středisek služeb, aby se snížila administrativní zátěž nejen pro dotčené orgány, ale i pro konečné příjemce, s cílem zefektivnit postupy, posílit důvěru zúčastněných stran, snížit administrativní zátěž, zvýšit flexibilitu při správě fondů a urychlit platby; vzhledem k tomu, že je nezbytné rozšířit prostor pro pružnější využívání finančních prostředků, včetně možnosti financovat vývoj výrobků dvojího užití; vzhledem k tomu, že je nanejvýš důležité formulovat budoucí politiku soudržnosti tak, aby byl během období financování zachován strategický impuls, který by však mohl být v polovině období financování znovu posouzen;

- H. vzhledem k tomu, že nízká míra čerpání prostředků na politiku soudržnosti na období 2021–2027, která v současné době činí pouze 6 %, není způsobena malými potřebami členských států nebo regionů, nýbrž prodlevami při schvalování operačních programů, přechodným obdobím mezi finančními rámci, upřednostněním nástroje NextGenerationEU vnitrostátními řídicími orgány, omezenou správní kapacitou a složitými byrokratickými postupy; vzhledem k tomu, že členské státy a regiony nemusí spěchat s vyčerpáním všech dostupných finančních prostředků, neboť předpokládají možné prodloužení podle pravidel N+2 nebo N+3;
- I. vzhledem k tomu, že radikální změny regulačního rámce v oblasti soudržnosti z jednoho programového období na druhé přispívají k vytváření nejistoty mezi odpovědnými orgány a příjemci, „gold-platingu“ právních předpisů, zvyšující se míře chyb (a souvisejícímu poškození dobré pověsti a finančnímu znevýhodnění), zpožděním při provádění a v konečném důsledku k nespokojenosti příjemců a široké veřejnosti;
- J. vzhledem k tomu, že fondy soudržnosti, fondy pro mimořádné události a odvětvové politiky si někdy konkurují;
- K. vzhledem k tomu, že demografické změny se v jednotlivých regionech EU značně liší, přičemž počet obyvatel některých členských států bude v nadcházejících letech pravděpodobně klesat a počet obyvatel jiných členských států se zvýší; vzhledem k tomu, že k demografickým změnám dochází i mezi regiony, včetně vyliďňování nejvzdálenějších regionů, ale obecně se na ně pohlíží jako na odchod z venkovských do městských oblastí v rámci členských států, kdy ženy opouštějí venkovské oblasti ve větším počtu než muži, ale také jako na přesun do metropolitních oblastí, přičemž vesnice v okolí velkých měst se potýkají s obtížemi při investování do základní infrastruktury; vzhledem k tomu, že je nutné zlepšit poskytování základních služeb, jako je zdravotní péče, vzdělávání a doprava ve všech regionech, se zvláštním ohledem na venkovské a odlehlé oblasti; vzhledem k tomu, že je třeba více se zaměřit na oblasti trpící vyliďňováním a nedostatečnými službami, což vyžaduje cílená opatření v podobě podnikatelských projektů, vysoce kvalitního

zemědělství a udržitelného cestovního ruchu zaměřená na udržení mladých lidí;

- L. vzhledem k tomu, že zohlednění stárnoucí populace má zásadní význam pro zajištění spravedlnosti mezi generacemi, a tím i pro posílení účasti zejména mladých lidí;
- M. vzhledem k tomu, že městské oblasti jsou zatíženy novými výzvami vyplývajícími z přílivu obyvatelstva do měst, jakož i rostoucími cenami bydlení a energie, což vyžaduje nezbytnost rozvoje bydlení, nová opatření na ochranu životního prostředí a úsporu energie, jakými je urychlení rozsáhlých renovací s cílem bojovat proti energetické chudobě a podporovat energetickou účinnost; vzhledem k tomu, že politika soudržnosti EU by měla přispět k cenově dostupnému a přístupnému trhu s bydlením pro všechny občany EU, zejména pro domácnosti s nízkými a středními příjmy, obyvatele měst, rodiny s dětmi, ženy a mladé lidi;
- N. vzhledem k tomu, že účinné provádění městské agendy EU může zvýšit schopnost měst přispívat k cílům soudržnosti, a tím zlepšit kvalitu života občanů a zaručit účinnější využívání finančních zdrojů EU;
- O. vzhledem k tomu, že zvláštní pozornost je třeba věnovat venkovským oblastem i oblastem postiženým průmyslovou transformací a regionům EU, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, odlivem mozků, riziky souvisejícími s klimatem a nedostatkem vody, jako jsou nejvzdálenější regiony, a zejména ostrovy nacházející se na jejich periferii nebo na periferii EU, řídké osídlené regiony, ostrovy, hornaté oblasti a přeshraniční regiony, stejně jako pobřežní a námořní regiony;
- P. vzhledem k tomu, že ruská útočná válka proti Ukrajině vytvořila novou geopolitickou realitu, která má silný dopad na zaměstnanost, hospodářský rozvoj a příležitosti a na celkový blahobyt obyvatelstva žijícího v regionech sousedících s Ukrajinou, Běloruskem a Ruskem, jakož i na kandidátské země, jako je Ukrajina a Moldavsko, které proto vyžadují zvláštní pozornost a podporu, a to i prostřednictvím odpovídající úpravy politiky soudržnosti; vzhledem k tomu, že tato válka vedla k bezprecedentnímu počtu osob hledajících útočiště v EU, což představuje další zátěž pro místní komunity a služby; vzhledem k tomu, že kolektivní bezpečnost EU je ve velké míře závislá na životaschopnosti a blahobytu regionů na vnějších hranicích EU;
- Q. vzhledem k tomu, že jedinečná situace Severního Irska vyžaduje individuální přístup, který bude vycházet z přínosů programů PEACE a bude zkoumat, jak může širší politika soudržnosti přispět k procesu usmíření;

- R. vzhledem k tomu, že 79 % občanů, kteří vědí o projektech financovaných EU v rámci politiky soudržnosti, se domnívá, že projekty financované EU mají pozitivní dopad na regiony¹, což přispívá k utváření prounijního postoje;
- S. vzhledem k tomu, že celková informovanost o projektech financovaných EU v rámci politiky soudržnosti se od roku 2021² snížila o 2 procentní body, což znamená, že je třeba usilovat o větší decentralizaci, aby se politika soudržnosti ještě více přiblížila občanům;
1. trvá na tom, že regionální a místní zaměření, místně podmíněný přístup a strategické plánování politiky soudržnosti, jakož i její decentralizovaný model plánování a provádění založený na zásadě partnerství s posíleným prováděním evropského kodexu chování, zapojením hospodářských subjektů a subjektů občanské společnosti a víceúrovňovou správou jsou klíčovými a pozitivními prvky této politiky a určují její účinnost; je pevně přesvědčen, že tento model politiky soudržnosti by měl pokračovat ve všech regionech a měl by být pokud možno prohlouben jako hlavní dlouhodobý investiční nástroj EU pro snižování rozdílů, zajištění hospodářské, sociální a územní soudržnosti a podporu regionálního a místního udržitelného růstu v souladu se strategiemi EU, pro ochranu životního prostředí a jako klíčový nástroj přispívající ke konkurenceschopnosti EU a spravedlivé transformaci, což pomůže vyrovnat se s novými výzvami;
 2. vyzývá k jasnému vytyčení hranice mezi politikou soudržnosti a dalšími nástroji s cílem zabránit překrývání a konkurenci mezi nástroji EU, zajistit doplňkovost různých opatření a zvýšit viditelnost a srozumitelnost podpory EU; v této souvislosti konstatuje, že prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost jsou vyčleněny na hospodářský rozvoj a růst, aniž by se konkrétně zaměřovaly na hospodářskou, sociální a územní soudržnost mezi regiony; je znepokojen plány Komise uplatňovat na evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI) přístup založený na výkonnosti; uznává, že mechanismy založené na výkonnosti mohou přispět k tomu, aby byla politika účinnější a více orientovaná na výsledky, varuje však před univerzálním zavedením tohoto modelu a vyjadřuje vážné pochybnosti o plánech propojit vyplacení prostředků z fondů ESI s plněním centrálně definovaných reformních cílů, zejména pokud reformní cíle nespádají do působnosti regionální úrovně;
 3. staví se proti jakékoli formě centralizované reformy programů financování EU shora dolů, včetně programů v rámci sdíleného

¹ Evropská komise: Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku a Generální ředitelství pro komunikaci, *Osvěta občanů a vnímání regionální politiky EU*, bleskový průzkum Eurobarometr 531, 2023.

² Bleskový průzkum Eurobarometr 531, op. cit.

řízení, jako je politika soudržnosti a společná zemědělská politika, a vyzývá k větší decentralizaci rozhodování na místní a regionální úrovni; vyzývá k většímu zapojení místních a regionálních orgánů a hospodářských subjektů a subjektů občanské společnosti do všech fází programů sdíleného řízení EU, od přípravy a programování až po provádění, realizaci a hodnocení, přičemž je třeba mít na paměti, že hospodářského a sociálního rozvoje regionů a územní soudržnosti mezi nimi lze dosáhnout pouze na základě dobré spolupráce mezi všemi aktéry;

4. zdůrazňuje, že Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) hraje spolu s fondy politiky soudržnosti klíčovou úlohu při podpoře venkovských oblastí; zdůrazňuje, že koncepce EZFRV musí být v souladu s pravidly fondů politiky soudržnosti s cílem posílit součinnost a usnadnit projekty rozvoje venkova financované z více zdrojů;
5. je přesvědčen, že politika soudržnosti může i nadále plnit svou úlohu pouze tehdy, bude-li mít k dispozici dostatečné finanční prostředky; zdůrazňuje, že to znamená, že na budoucí politiku soudržnosti bude nutné vyčlenit ve finančním období po roce 2027 značné finanční prostředky; zdůrazňuje, že je nezbytné poskytnout ambiciózní a snadno dostupné finanční prostředky, aby politika soudržnosti mohla i nadále plnit svou úlohu hlavní investiční politiky EU a zároveň si zachovat flexibilitu pro řešení případných nových výzev, včetně možnosti financovat vývoj výrobků dvojího užití a umožnit místním orgánům, zúčastněným stranám a příjemcům účinně podporovat místní rozvoj; je pevně přesvědčen, že schopnost pružně reagovat na nepředvídatelné výzvy by neměla být na úkor jasného dlouhodobého strategického zaměření a cílů politiky soudržnosti;
6. zdůrazňuje význam příštího víceletého finančního rámce EU (VFR) a přezkumu programů politiky soudržnosti na období 2021–2027 v polovině období pro utváření budoucnosti politiky soudržnosti; opakuje, že v příštím VFR na období 2028–2034 je zapotřebí ambicióznější politika soudržnosti po roce 2027; požaduje proto, aby se v nadcházejícím VFR zajistilo, že politika soudržnosti dosáhne v reálných hodnotách alespoň stejnou úroveň financování jako v současném období; dále požaduje, aby politika soudržnosti zůstala v novém VFR samostatným okruhem; zdůrazňuje, že politika soudržnosti by měla být chráněna před statistickými účinky, které mohou ovlivnit způsobilost regionů změnou průměrného HDP EU; opakuje, že jsou zapotřebí nové vlastní zdroje EU;
7. navrhuje proto, aby příští VFR od samého počátku lépe reagoval na nepředvídané potřeby, a to i prostřednictvím dostatečných rezerv a možností flexibility; v této souvislosti však zdůrazňuje, že politika soudržnosti není krizovým nástrojem a že by se neměla odchylovat od svých hlavních cílů, zejména od své dlouhodobé investiční povahy; vyzývá k posílení Fondu solidarity Evropské unie, včetně

předběžného financování, a to tak, aby byl méně byrokratický a snadněji přístupný, s cílem vytvořit vhodný nástroj, který bude schopen odpovídajícím způsobem reagovat na hospodářské, sociální a územní důsledky budoucích přírodních katastrof nebo mimořádných situací v oblasti zdraví; zdůrazňuje, že je nezbytné, aby Parlament měl nad veškerými fondy a nástroji pro mimořádné situace odpovídající kontrolu;

8. uznává, že pro konkrétní případy je rovněž třeba používat klasifikaci územních statistických jednotek (NUTS) 3, a to způsobem, který uznává, že ve všech regionech NUTS 2 existují nerovnosti v rozvoji; je toho názoru, že hlavním kritériem pro stanovení finančních přidělů pro členské státy v rámci politiky soudržnosti musí zůstat regionální HDP na obyvatele; vítá skutečnost, že v návaznosti na přetrvávající výzvy Parlamentu začala Komise zvažovat další kritéria¹, jako jsou emise skleníkových plynů, hustota obyvatelstva, úroveň vzdělání a míra nezaměstnanosti, s cílem poskytnout lepší socioekonomický přehled regionů;
9. zdůrazňuje, že podmíněnost dodržováním zásad právního státu je zastřešující podmíněnost, která uznává a prosazuje dodržování zásad právního státu, rovněž jako základní podmínku pro financování politiky soudržnosti, aby bylo zajištěno, že zdroje Unie jsou využívány transparentním, spravedlivým a odpovědným způsobem a v souladu se zásadami řádného finančního řízení; považuje za nezbytné posílit dodržování zásad právního státu a základních práv a zajistit, aby veškerá opatření při provádění politiky soudržnosti byla v souladu s podporou demokratických zásad, rovnosti žen a mužů a lidských práv, včetně práv pracovníků, práv osob se zdravotním postižením a práv dětí; zdůrazňuje důležitou úlohu Evropského úřadu pro boj proti podvodům a Úřadu evropského veřejného žalobce při ochraně finančních zájmů Unie;
10. vyzývá k dalšímu úsilí o zjednodušení, zvýšení flexibility, posílení synergií a zefektivnění pravidel a správních postupů upravujících fondy politiky soudržnosti na úrovni EU, členských států a regionů, s plným využitím dostupných technologií ke zvýšení přístupnosti a účinnosti, na základě stávajícího a osvědčeného rámce sdílené správy, s cílem posílit důvěru uživatelů, a tím podpořit účast širšího spektra hospodářských subjektů a subjektů občanské společnosti na podporovaných projektech a maximalizovat dopad fondů; vyzývá k přijetí dalších iniciativ, které umožní lepší čerpání prostředků z fondů soudržnosti, včetně zvýšení míry spolufinancování, vyšších zálohových plateb a rychlejšího proplácení investic; vyzývá k tomu, aby místní správa, zejména menší komunity, byla technicky

¹ Evropský účetní dvůr, *Rapid case review – Allocation of Cohesion policy funding to Member States for 2021–2027 (Rychlý přezkum – Přidělení finančních prostředků na politiku soudržnosti členskými státy na období 2021–2027)*, březen 2019.

vyškolená pro lepší správu fondů; zdůrazňuje proto, že je důležité posílit zásadu jednotného auditu, dále rozšířit zjednodušené vykazování nákladů a omezit zdvojování kontrol a auditů, které se překrývají s vnitrostátním a regionálním dohledem nad stejným projektem a příjemcem, s cílem vyloučit možnost opakování chyb v následujících letech provádění;

11. vyzývá Komisi a členské státy, aby regionům poskytly větší flexibilitu, a to již ve fázi programování, s cílem uspokojit jejich konkrétní potřeby a specifika, přičemž zdůrazňuje, že je zapotřebí zapojit hospodářské aktéry a aktéry občanské společnosti; zdůrazňuje, že klíčovým prvkem pro sladění politiky soudržnosti s cíli strategie Evropa 2020 bylo tematické zaměření; žádá proto Komisi, aby předložila všechna zjištění týkající se provádění tematického zaměření a vyvodila ponaučení pro budoucí legislativní návrhy;
12. uznává, že ekologická, digitální a demografická transformace představuje pro cíl dosažení hospodářské, sociální a územní soudržnosti významné výzvy, ale zároveň také příležitosti; uznává, že oblasti s vysokými příjmy mohou statisticky zakrývat hospodářské problémy v daném regionu; je si vědom rizika zvětšování regionálních rozdílů, prohlubování sociálních nerovností a rostoucí geografie nespokojenosti v souvislosti s procesem transformace; zdůrazňuje, že je třeba dosáhnout cílů EU v oblasti udržitelnosti a klimatu a zachovat sdílený hospodářský růst posílením konkurenceschopnosti Unie; vyzývá proto k vytvoření evropské strategie, která zajistí harmonický růst v Unii a uspokojí specifické potřeby příslušných regionů; znovu potvrzuje svůj závazek pokračovat v ekologické a digitální transformaci, neboť to vytvoří příležitosti ke zlepšení konkurenceschopnosti EU; zdůrazňuje, že je třeba investovat do infrastrukturních projektů, které zlepšují konektivitu, zejména do udržitelné a inteligentní dopravy, jakož i do energetických a digitálních sítí, a zajistit, aby všechny regiony, včetně odlehlých a méně rozvinutých regionů, byly plně začleněny do jednotného trhu a spravedlivě využívaly příležitostí, které nabízí; zdůrazňuje v této souvislosti, že je třeba podporovat rozvoj ekologických průmyslových odvětví a místní specifika a tradice s cílem zvýšit odolnost hospodářského prostředí a občanské společnosti vůči budoucím výzvám;
13. naléhavě vyzývá k tomu, aby politika soudržnosti byla nadále v souladu s úsilím o zvýšení inovací a dokončení jednotného trhu EU, v souladu se závěry Draghiho zprávy o evropské konkurenceschopnosti; v souvislosti s regionálními rozdíly zdůrazňuje problém přetrvávajících rozdílů v oblasti inovací a zasazuje se o individualizovaný, místně orientovaný přístup k podpoře inovací a hospodářské konvergence napříč regiony a ke snížení rozdílů v inovacích; vyzývá k posílení úlohy místních a regionálních inovací při budování konkurenceschopných výzkumných a inovačních ekosystémů a podpoře územní soudržnosti;

poukazuje na nové iniciativy EU, jako jsou regionální inovační údolí a partnerství pro regionální inovace, jejichž cílem je propojit území s různou úrovní inovační výkonnosti a řešit rozdíly v inovacích; domnívá se, že tento přístup posílí regionální autonomii a umožní místním a regionálním orgánům utvářet politiky a cíle EU v souladu s jejich specifickými potřebami, charakteristikami a kapacitami při současném zachování zásady partnerství;

14. je přesvědčen, že politika soudržnosti musí i nadále podporovat zásadu spravedlivé transformace s přihlédnutím ke specifickým potřebám regionů, přičemž nesmí být opomenut žádný region ani žádný člověk; vyzývá k pokračujícímu financování procesu spravedlivé transformace, přičemž Fond pro spravedlivou transformaci bude plně začleněn do nařízení o společných ustanoveních a bude vybaven navýšenými finančními prostředky na programové období po roce 2027; zdůrazňuje však, že je třeba posoudit dopad Fondu pro spravedlivou transformaci na transformaci způsobilých regionů a zároveň upřesnit jeho přístup v novém VFR na základě zjištění a konkrétních opatření k zajištění hospodářského a sociálního blahobytu dotčených komunit, přičemž je třeba zajistit, aby zůstal součástí politiky soudržnosti;
15. zdůrazňuje, že je třeba zlepšit vztah mezi politikou soudržnosti a správou ekonomických záležitostí EU a zároveň se vyhnout represivnímu přístupu; zdůrazňuje, že evropský semestr by měl být v souladu s cíli politiky soudržnosti podle článků 174 a 175 SFEU; vyzývá k zapojení regionů do plnění těchto cílů a k uplatňování důraznějšího územního přístupu; vyzývá k úvahám nad koncepcí makroekonomické podmíněnosti a k prozkoumání možnosti nahradit tuto koncepci novými formami podmíněnosti s cílem lépe zohlednit nové výzvy, které před námi stojí;
16. je znepokojen rostoucím počtem regionů v rozvojové pasti, které ekonomicky stagnují a trpí prudkým demografickým poklesem a omezeným přístupem k základním službám; vyzývá proto k úpravě spolufinancování projektů zaměřených na posílení základních služeb směrem nahoru; zdůrazňuje úlohu nástrojů politiky soudržnosti při podpoře různých regionů a místních oblastí, které se vyrovnávají s demografickým vývojem ovlivňujícím reálné právo lidí setrvat, mimo jiné včetně výzev souvisejících s vylidňováním, stárnutím obyvatelstva, genderovou nevyvážeností, odlivem mozků, nedostatkem dovedností a nerovnováhou pracovních sil v jednotlivých regionech; uznává, že k boji proti těmto jevům jsou zapotřebí cílené ekonomické pobídky a strukturální zásahy; v této souvislosti vyzývá k provádění cílených programů zaměřených na přilákání, rozvoj a udržení talentů, zejména v regionech, v nichž dochází ke značnému odlivu kvalifikovaných pracovníků, a to podporou vzdělávacích, kulturních, podnikatelských a inovačních ekosystémů, které jsou v souladu s místními a regionálními hospodářskými potřebami a příležitostmi;

17. uznává význam podpory a financování konkrétních řešení pro regiony s dlouhodobými a závažnými hospodářskými obtížemi nebo závažnými trvalými přírodními a demografickými znevýhodněními; opakuje, že je třeba zachovat a zlepšit poskytování kvalitních základních služeb (jako je vzdělávání a zdravotní péče), doprava a digitální propojení těchto regionů, podporovat jejich hospodářskou diverzifikaci a tvorbu pracovních míst a pomáhat jim reagovat na výzvy, jako je desertifikace venkova, stárnutí obyvatelstva, chudoba, vylidňování, osamělost a izolace, jakož i nedostatek příležitostí pro zranitelné osoby, jako jsou osoby se zdravotním postižením; zdůrazňuje, že je třeba upřednostnit rozvoj a odpovídající financování strategických odvětví, jako je energie z obnovitelných zdrojů, udržitelný cestovní ruch, digitální inovace a infrastruktura, a to způsobem, který je přizpůsoben hospodářskému potenciálu a zdrojům každého regionu, s cílem vytvořit širší podmínky pro vnitřní růst a vyvážený rozvoj ve všech regionech, zejména ve venkovských, odlehlých a méně rozvinutých oblastech, příhraničních regionech, na ostrovech a v nejvzdálenějších regionech; připomíná důležitost silných vazeb mezi venkovem a městy a zvláštní podpory žen ve venkovských oblastech;
18. zdůrazňuje, že k nejvzdálenějším regionům, jak jsou definovány v článku 349 SFEU, které čelí jedinečným a kumulativním strukturálním problémům v důsledku své odlehlosti, malé velikosti trhu, zranitelnosti vůči změně klimatu a hospodářské závislosti, je třeba uplatňovat individuální přístup; zdůrazňuje, že tato trvalá omezení, včetně malé velikosti domácí ekonomiky, velké vzdálenosti od evropského kontinentu, umístění v blízkosti třetích zemí, dvojí ostrovní povahy většiny z nich a omezené diverzifikace výrobního odvětví, vedou k dodatečným nákladům a menší konkurenceschopnosti, takže jejich přizpůsobení se ekologické a digitální transformaci je obzvláště složité a nákladné; zdůrazňuje jejich velký potenciál pro další rozvoj, i prostřednictvím propojení regionů, klíčových odvětví, jako jsou modrá ekonomika, udržitelné zemědělství, obnovitelné zdroje energie, vesmírné činnosti, výzkum nebo ekoturistika; opakuje svou dlouhodobou výzvu Komisi, aby řádně zvažila dopad každého nově navrženého právního předpisu na nejvzdálenější regiony s cílem zabránit nepřiměřené regulační zátěži a nepříznivým dopadům na jejich ekonomiky;
19. zdůrazňuje, že města a metropolitní oblasti čelí vlastním výzvám, jako jsou rozsáhlé „oblasti chudoby“, problémy s bydlením, dopravní zácpy a špatná kvalita ovzduší, což vytváří výzvy pro sociální a hospodářskou soudržnost způsobené neharmonickým územním rozvojem; zdůrazňuje potřebu konkrétního programu pro města a vyzývá k prohloubení jejich vazeb s funkčními městskými oblastmi, včetně menších měst a obcí, aby se zajistilo rovnoměrnější rozložení hospodářských a sociálních přínosů na celém území; zdůrazňuje, že je třeba posílit koordinaci mezi iniciativami městské agendy EU a nástroji politiky soudržnosti a podporovat integrovaný přístup,

který zohledňuje územní specifika a nově se objevující výzvy; dále vyzývá k přímějšimu přístupu k finančním prostředkům EU pro regionální a místní orgány, jakož i pro města a městské orgány, mimo jiné rozšířením využívání integrovaných územních investic;

20. zdůrazňuje nutnost pokračovat a posílit investice do dostupného bydlení v rámci politiky soudržnosti, přičemž si je vědom jeho významu pro regiony i města; zdůrazňuje, že je třeba podporovat změny týkající se investic do bydlení nad rámec dvou současných možností (energetická účinnost a sociální bydlení); zdůrazňuje důležitou úlohu politiky soudržnosti při zavádění a koordinaci těchto iniciativ; dále se domnívá, že je důležité zahrnout cenovou dostupnost bydlení do iniciativy URBACT;
21. zdůrazňuje, že silné regiony na vnějších hranicích mají strategický význam pro bezpečnost a odolnost EU; vyzývá Komisi, aby podporovala členské státy a regiony zasažené útočnou válkou Ruska proti Ukrajině, zejména regiony nacházející se na východních hranicích EU, revizí pokynů o regionální státní pomoci¹, prostřednictvím nástrojů a investic přizpůsobených v rámci politiky soudržnosti, a aby je podporovala v tom, aby co nejvíce a pružně využívaly příležitostí, které nabízejí fondy politiky soudržnosti, včetně programu Interreg, s cílem pomoci vyrovnat se s nepříznivým socioekonomickým dopadem války na jejich obyvatelstvo a území; dále vyzývá k podpoře regionů sousedících s kandidátskými zeměmi, jako je Ukrajina a Moldavsko, s cílem posílit jejich propojení a podpořit jejich integraci do EU;
22. zdůrazňuje přidanou hodnotu územní spolupráce obecně, a zejména přeshraniční spolupráce; zdůrazňuje význam programu Interreg pro přeshraniční regiony, včetně nejvzdálenějších regionů; zdůrazňuje jeho důležitou úlohu, kdy přispívá k jejich rozvoji a překonává přeshraniční překážky, včetně budování přeshraniční důvěry, rozvoje dopravních spojení, zjišťování a omezování právních a administrativních překážek a větší poskytování a využívání přeshraničních veřejných služeb; považuje program Interreg za hlavní nástroj EU pro překonávání přetrvávajících přeshraničních překážek, kterým čelí záchranné služby, a navrhuje, aby se těmto službám věnovala větší pozornost; zdůrazňuje skutečnost, že přeshraniční oblasti, včetně oblastí na vnějších hranicích EU, které hraničí se zeměmi agresorů, se často potýkají se specifickými problémy; domnívá se, že je třeba podpořit příhraniční regiony EU, které čelí četným výzvám, a je toho názoru, že jim musí být poskytnuty více prostředků; vítá nové nařízení o BRIDGEforEU; zdůrazňuje význam malých a přeshraničních projektů a zdůrazňuje potřebu účinného provádění v praxi; vyzývá Komisi, aby vybízela

¹ Sdělení Komise ze dne 29. dubna 2021 nazvané „Pokyny k regionální státní podpoře“ (Úř. věst. C 153, 29.4.2021, s. 1).

členské státy k aktivní podpoře osvětových kampaní v příhraničních regionech s cílem maximalizovat dopad přeshraniční spolupráce;

23. připomíná, že je třeba „podporovat soudržnost“, a nikoli se pouze spoléhat na zásadu „nepoškozovat soudržnost“, což znamená, že žádná opatření by neměla bránit procesu sbližování ani přispívat k regionálním rozdílům; vyzývá k výraznější integraci těchto zásad jako průřezové zásady ve všech politikách EU, aby zajišťovaly podporu cíle sociální, hospodářské a územní soudržnosti stanovené v člancích 3 a 174 Smlouvy o fungování EU; dále vyzývá Komisi, aby vydala konkrétní pokyny, jak tyto zásady provádět a prosazovat ve všech politikách EU, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována dopadu právních předpisů EU na konkurenceschopnost méně rozvinutých regionů; opakuje, že nové legislativní návrhy musí náležitě zohledňovat místní a regionální realitu; navrhuje, aby Komise využila inovativní nástroje, jako je RegHUB (síť regionálních center), k shromažďování údajů o dopadu politik EU na regiony; za tímto účelem zdůrazňuje, že je třeba posílit posuzování územního dopadu právních předpisů EU a také územní aspekty dalších příslušných politik; trvá na tom, že podpora soudržnosti by měla být rovněž považována za jeden ze způsobů prokazování solidarity a vzájemné podpory mezi členskými státy a jejich regiony; vyzývá Komisi a členské státy, aby pokračovaly ve svém úsilí o komunikaci a zviditelnění přínosů politiky soudržnosti, aby občanům ukázaly hmatatelné dopady EU a aby sloužily jako klíčový nástroj v boji proti euroskepticismu; vítá spuštění vícejazyčné verze platformy Kohesio;
24. se znepokojením konstatuje, že v posledních letech došlo k výraznému poklesu odpovídající úrovni vnitrostátního financování, jež členské státy věnují svým chudším regionům; připomíná, že je důležité dodržovat pravidlo EU o adicionalitě; vyzývá Komisi, aby zajistila, že vnitrostátní orgány budou při přípravě a provádění projektů strukturálních a investičních fondů náležitě zohledňovat vnitřní soudržnost;
25. trvá na tom, že kromě přizpůsobení se regionálním potřebám musí být politika soudržnosti přizpůsobena i nejmenšímu rozsahu, tj. finanční prostředky musí být přístupné nejmenším projektům a jejich nositelům; poukazuje na to, že jejich iniciativy jsou často nejinovativnější a mají významný dopad na rozvoj venkova; opakuje, že tyto prostředky by měly být přístupné všem bez ohledu na jejich velikost nebo rozsah; schvaluje výzvu Aliance soudržnosti „Pro politiku soudržnosti po roce 2027, která nikoho neopomíná“;
26. zdůrazňuje, že zpoždění v jednáních o VFR spolu se skutečností, že členské státy kladly větší důraz na programování fondů Nástroje pro oživení a odolnost, vedla ke značným zpožděním v programovém období 2021–2027; zdůrazňuje důležitost včasné dohody v příštím rámci, a proto vyzývá k tomu, aby nařízení o společných ustanoveních a jednání o rozpočtu byla dokončena nejpozději jeden

rok před začátkem nového období financování, aby členské státy mohly včas vypracovat své vnitrostátní a regionální strategie financování, a zajistit tak úspěšný přechod do příštího období financování, jakož i pokračování mnoha projektů financovaných z ESIF;

27. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a vnitrostátním a regionálním parlamentům členských států.